

Rīgā, 2016. gada 24. oktobrī

Adresāts:
SIA "Kaugas"
Reģ.nr. 52103074671
Ļāvu iela 17
Liepāja LV-3411, Latvija

Kopija:
Dabas aizsardzības pārvalde
Baznīcas iela 7
Sigulda LV-2150, Latvija

EKSPERTA ATZINUMS

Nr. 2016/24

1. Eksperta atzinuma mērķis

Eksperta atzinuma sagatavošanas mērķis ir pēc SIA "Kaugas" pasūtījuma Dabas aizsardzības pārvaldes publiskā iepirkuma "Aleju apsekošana un izvērtēšana" (Nr. DAP 2016/22) ietvaros sniegt eksperta vērtējumu par 22.11.2005. MK noteikumos Nr.888 "Noteikumi par aizsargājamām alejām" iekļauto **Jersikas aleju** tās izpētes un robežu izvērtēšanas kontekstā. Mērķa sasniegšanai izvirzīti šādi uzdevumi (1) izvērtēt alejas aizsardzības statusu un tās novērtējumu teritorijas plānošanas dokumentos (2) veikt alejas apsekošanu dabā, lai pārbaudītu, vai alejā ir īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju atradnes, novērtēt alejas nozīmi konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanā ilgtermiņā (4) sniegt rekomendācijas nepieciešamo apsaimniekošanas pasākumu veikšanai alejā konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanas kontekstā (5) pēc projekta "Aleju apsekošana un izvērtēšana" tehniskajā specifikācijā atrodamās aleju apsekošanas un dižkoku uzmērīšanas anketas reģistrēt alejas koku skaitu, alejas kopgarumu, kā arī reģistrēt alejā augošos dižkokus. (6) apzināt pieejamo kultūrvēsturisko informāciju par Jersikas aleju (7) balstoties uz izpētes rezultātiem sniegt ieteikumus par alejas robežas optimālo novietojumu no bioloģiskās vērtības, alejas saglabāšanas viedokļa un ainaviskās situācijas.

Eksperta atzinums ir sagatavots par sugu grupām – sūnas, ķērpji. Atzinumā ir sniegta informācija par 14.11.2000. LR MK noteikumos Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" uzskaitītājam sūnu un ķērpju sugām.

Eksperta atzinums ir sagatavots divos identiskos eksemplāros (katrs uz 6 lpp), viens no tiem tiek iesniegts atzinuma pasūtītājam SIA "Kaugas", otrs paliek eksperta rīcībā.

2. Eksperta atzinuma sagatavošanas metodes

Alejas esošais aizsardzības statuss noteikts, balstoties uz Dabas datu pārvaldības sistēmas "Ozols" datiem, kā arī Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem par īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām. Alejas statusa izvērtējums teritorijas plānošanas dokumentos sniegts, aplūkojot 13.10.2011. LR Teritorijas attīstības plānošanas likuma 5. pantā minētos dokumentus teritorijai, kurā atrodas aleja. Šie dokumenti ir (1) nacionālajā līmenī - Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija un Nacionālais attīstības plāns (2) reģionālajā līmenī - plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija un attīstības programma (3) vietējā līmenī - vietējās pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģija, attīstības programma, teritorijas plānojumi, lokālpilnoājumi, detālpilnoājumi. Atzinumā apskatīti tieši reģionāla un vietējā līmeņa teritorijas plānošanas dokumenti, īpašu uzmanību pievēršot vietēja līmeņa plānošanas dokumentiem, jo tie vistiešāk nosaka attiecīgās teritorijas izmantošanu.

Datu iegūšanā par īpaši aizsargājamajām sūnu un ķērpju sugām izmantota vizuālās uzskaites metode, alejā veicot katra alejas koka apskati ar mērķi konstatēt aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas.

Alejā veikta dižkoku uzmērīšana, aizpildot dižkoku anketu. Koku diametri noteikti ar mērlenti 1,3 m augstumā virs sakņu kakla, kā arī 1,3 m augstumā virs zemes. Koku augstums noteikts vispirms dabā uzņemot dižkoka fotogrāfiju, kurā redzams dižkoks un pie koka novietota mērlente viena metra augstumā. Augstuma uzmērīšana veikta datorā GIMP 2.8. programmā ar *Measure tool* rīku, izmērot attēlotā dižkoka un pie tā novietotās mērlentes augstumu pikseļos un pēc tam proporcionāli izrēķinot koka augstumu metros.

Alejas kopgarums noteikts *Google maps* karšu pārlūkā atrodot attiecīgo aleju un izmantojot pārlūkā pieejamo attāluma mērīšanas funkciju.

Par aleju aizpildīta aleju apsekošanas anketa, izņemot sadaļas par apdraudējumiem un alejas ieteicamo apsaimniekošanu. Alejas koku uzskaitē veikta, izejot aleju visā tās garumā un uzskaitot katru aleju veidojošo koku (atzīmēta koka suga un stāvoklis skalā no 1-5, kur 1 apzīmē mirušo koku, bet 5-ideālu stāvokli), atzīmēti arī celmi un tukšās vietas alejas koku rindās, kur kādreiz ir auguši alejas koki. Uzskaitē nav ietverti izteikti jaunāki un nesen stādīti koki. Raksturīgo koku diametra un augstuma mērījumiem izmantotas iepriekš aprakstītās dižkoku uzmērīšanas metodes. Apsekošanas anketā norādītās koordinātas uzņemtas ar GPS uztvērēju Garmin GPSmap 64 (izmantota LKS-92 koordinātu sistēma).

Kultūrvēsturiskā informācija par Jersikas aleju iegūta, apzinot pieejamo informāciju interneta resursos.

3. Alejas aizsardzības statuss

Jersikas aleja ir valsts nozīmes aizsargājams dabas piemineklis – aizsargājama aleja. Jersikas alejas statusu, aizsardzības un izmantošanas noteikumus nosaka 02.03.1993. likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām", kā arī uz tā pamata izdotie 16.03.2010. MK noteikumi Nr. 264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" un 22.11.2005. MK noteikumi Nr. 888 "Noteikumi par aizsargājamām alejām".

4. Alejas novērtējums teritorijas plānošanas dokumentos

Jersikas aleja atrodas Līvānu novada Jersikas pagasta teritorijā.

Teritorijas izmantošanu vietējā līmenī nosaka šādi teritorijas plānošanas dokumenti:

- Līvānu novada teritorijas plānojums 2012. – 2024. gadam
- Līvānu novada pašvaldības integrētās attīstības programma 2012. – 2018. gadam
- Līvānu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013. - 2030. gadam.

Reģionālā līmenī teritorijas attīstību nosaka:

- Latgales programma 2010 – 2017
- Latgales stratēģija 2030.

Līvānu novada teritorijas plānojuma 2012. – 2024. gadam paskaidrojuma rakstā norādīts, ka Jersikas ciema teritorijā atrodas īpaši aizsargājams dabas piemineklis aizsargājamā aleja “Jersikas aleja”, atsaucoties uz 22.11.2005. MK noteikumiem Nr. 888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām”. Tāpat Jersikas aleja kā aizsargājams dabas piemineklis attēlota paskaidrojuma rakstā iekļautajā kartoshēmā “Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas Līvānu novadā”. Paskaidrojuma rakstā ietvertajos risinājumos īpaši aizsargājamo dabas teritoriju un objektu izmantošanai norādīts, ka Līvānu novada teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos nav noteiktas speciālas prasības īpaši aizsargājamām dabas teritorijām un mikroliegumiem, kā arī citām vērtīgajām dabas teritorijām. Atļautā teritorijas izmantošana – atbilstoši funkcionālajam zonējumam un ņemot vērā nacionāla normatīvajos aktos noteiktos ierobežojumus. Tāpat paskaidrojuma rakstā atzīmēts, ka dabas liegumos, alejā un dabas pieminekļos nav plānota jauna apbūve, inženierkomunikāciju un ceļu izbūve atļauta tiktāl, cik tā nav pretrunā ar normatīvajos aktos noteikto dabas aizsardzības režīmu. Jersikas aleja kā aizsargājama aleja attēlota teritorijas plānojuma grafiskajā daļā (1) Līvānu novada teritorijas plānotās (atļautās) izmantošanas kartē (2) Līvānu novada teritorijas esošās izmantošanas kartē (3) Līvānu novada teritorijas Jersikas ciema plānotās (atļautās) izmantošanas kartē.

Līvānu novada pašvaldības integrētās attīstības programmā 2012. – 2018. gadam Jersikas aleja norādīta kā valsts nozīmes aizsargājams dabas piemineklis, turklāt tā atzīmēta kā viens no ievērojamākajiem īpaši aizsargājamiem dabas objektiem Jersikas novada teritorijā.

Līvānu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2013. - 2030. gadam Jersikas aleja konkrēti nav minēta. Stratēģijā izdalītas Jersikas novada ainaviski nozīmīgas teritorijas. No tām Jersikas aleja ietilpst Daugavas ielejas ainaviski nozīmīgajā teritorijā. Stratēģijā dota vadlīnija ainavu aizsardzībai nozīmīgajās ainavu telpās: ir saglabātas Līvānu novada nozīmīgās ainavu telpas – Daugavas un Dubnas ielejas ainavas, veicot mežsaimniecisko darbību, lauku apbūvi lauksaimniecības zemju apsaimniekošanu, saglabājot dabas pieminekļus un nemainot upju un ezeru krastu līniju ārpus pilsētas un ciemiem.

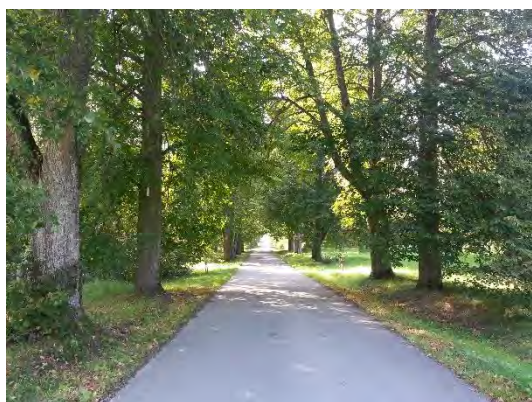
Latgales programmā 2010 – 2017 un Latgales stratēģijā 2030 nav informācijas par Jersikas aleju. Šajos plānošanas dokumentos galvenais uzsvars likts uz Latgales reģiona ezeriem kā dabas tūrismu veicinošām dabas teritorijām.

5. Alejas apsekošana

Jersikas aleja apsekota 2016. gada 11. septembrī plkst. 16:00 – 18:50. Apsekošanas laikā ir skaidrs, silts laiks, neliels vējš.

6. Alejas un tai piegulošās teritorijas vispārīgs raksturojums

Jersikas alejas shēma un robežu apraksts dots 22.11.2005. MK noteikumu Nr.888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām” 31. pielikumā. Aleja izvietota gar ceļu, kurš nogriežas no Rīgas – Daugavpils šosejas uz Jersikas pamatskolu un ved līdz Jersikas pamatskolai. Alejai ir pārrāvums vietā, kur ceļu šķērso elektrolīnija. Alejas kopgarums, ieskaitot pārrāvumu bez kokiem, ir 280 metri. Aleju pārsvarā veido vidēju dimensiju liepas, kas stādītas vienā rindā katrā ceļa pusē (1. – 2.attēls). Alejā kopā uzskaitīti 58 koki, no tiem 53 liepas un 5 oši. Alejā nav uzņēmēti neviens dižkoks.

1.attēls. Jersikas aleja tās sākumdaļā. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

2.attēls. Jersikas aleja tās beigu daļā pie Jersikas skolas. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

Alejai piegulošos teritoriju tās sākuma daļā veido neliela zālāja un meža josla, zālāja teritorijā invazīvas sugas – Sosnovska latvāņa puduri. Alejas posmā pēc elektrolīnijas pārrāvuma tai piegulošo teritoriju veido Jersikas pamatskola un stadions, kā arī dzīvojamās mājas.

7. Alejā konstatētās īpaši aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas un alejas nozīme šo sugu saglabāšanā

Alejā nav konstatētas īpaši aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas, līdz ar to pašlaik aleja ir maznozīmīga no īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju aizsardzības viedokļa.

8. Ieteikumi alejas apsaimniekošanai

No īpaši aizsargājamo ķērpju un sūnu aizsardzības viedokļa alejā apsaimniekošana nav nepieciešama.

9. Alejas kultūrvēsture

Jersikas aleja stādīta 1932. gadā. Tās izveides iniciators bija Jersikas mežzinis Pauls Lukss, kura uzdevumā mežsargs A.Baradovskis liepu stādus ieguva 15 km

attālajos Tadenavas mežos. Liepu aleja tika stādīta pie Jersikas skolas, un stādīšanas darbos piedalījās arī skolas darbinieki un skolēni.

10. Ieteikumi alejas robežu izmaiņām

Nemot vērā apkopoto informāciju par alejas kultūrvēsturisko nozīmi un alejas ainavisko situāciju, ieteicams aleju saglabāt valsts nozīmes aizsargājamo aleju sarakstā tās esošajās robežās.

11. Atzinumā norādītie normatīvie akti

Noteikumi par aizsargājamām alejām: Ministru kabineta 2005. gada 22. novembra noteikumi Nr. 888, Latvijas Vēstnesis, 2005, 8. augusts, Nr. 196 (3354)

Teritorijas attīstības plānošanas likums: LR 2011. gada 13. oktobra likums, Latvijas Vēstnesis, 2011, 2. novembris, Nr.173 (4571)

Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām: LR 1993. gada 2. marta likums, Latvijas Vēstnesis, 1993, 25. martā, Nr. 5

Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi: Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumi Nr. 264, Latvijas Vēstnesis, 2010, 30. martā, Nr. 50 (4242)

12. Atzinumā norādītie teritorijas plānošanas dokumenti

Līvānu novada teritorijas plānojums 2012. – 2024. gadam. Apstiprināts ar Līvānu novada domes 2012. gada 31. augusta lēmumu (protokols Nr.15-8). Izstrādātājs: SIA “Grupa 93”. Pieejams: <http://www.livani.lv/page/661>

Līvānu novada pašvaldības integrētās attīstības programma 2012. – 2018. gadam. Apstiprināta ar Līvānu novada domes 2012. gada 23. februāra sēdes lēmumu Nr. 2-14. Izstrādātājs: SIA “ArGaumi”. Pieejama: <http://www.livani.lv/page/462>

Līvānu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013. - 2030. gadam. Apstiprināta ar Līvānu novada domes 2013. gada 29. augusta lēmumu Nr. 13-28. Pieejama: <http://www.livani.lv/page/581>

Latgales programma 2010 – 2017. Apstiprināta ar 2010.gada 1.decembra Latgales plānošanas reģiona Attīstības padomes sēdes lēmumu. Izstrādātājs: “Grupa 93”. Pieejama: <http://www.latgale.lv/lv/padome/planosana>

Latgales stratēģija 2030. Apstiprināta ar 2010.gada 1.decembra Latgales plānošanas reģiona Attīstības padomes sēdes lēmumu. Pieejama: <http://www.latgale.lv/lv/padome/planosana>

13. Atzinuma sagatavošanā izmantotie informācijas avoti

Jersikas aleja. Apraksts. Pieejams:

http://www.daba.gov.lv/public/lat/turistiem/apraksti/apskates_objekts/jersikas_aleja/

Atzinuma sniedzējs

Evita Oļehnoviča

Sugu un biotopu eksperte biotopu grupās: meži un virsāji, purvi;
sugu grupā: sūnas

Sertifikāta numurs: 128

Sertifikāta derīguma termiņš: 13.11.2014.- 12.11.2017.